БАРЫ ДОЙДУЛАР, ПРОЛЕТАРИЙЛАРА, ХОЛБОНУҢ!

САНА ОЛОХ

ССКП ЧУРАПЧЫ ОРОЙУОНУНААҐЫ КОМИТЕТЫН УОННА ҮЛЗЬИТТЭР ДЕПУТАТТАРЫН ОРОЙУОН НААҐЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

Орган Чурапчинского районного Комитета КПСС и районного Совета депутатов трудящихся Якутской АССР

1931 сыл алтынньы 15 дэнуттан тахсар | № 12 (3968) | 1971 сыл, Тохсунньу 30 күнэ СУБУОТА | Сыната 2 харчы

Одессатааҕы тыа хаһаайыстыбатын институтуттан экономическай кибернетика факультетаа-ҕынаан. Факультет экономическай кибернетика, производственнай процессэтэрин, сааһар механизированнай обработка информациятын уонна высшай математика кафедраларын холбоото.

СПИМОККА: (хаҥастаан-уҥа) экономическай кибернетика үөрэх курсун студеннара Марина Березовская, Владимир Гетманович, Александр Яхеду электроннай аарар-суоттуур массыынаҕа суоттаһыннара өгөроллор.

И. Павленко фотота.
ССТА фотохрониката.

ССКП XXIV СЪЕҺИН КӨРСӨ

Совхоз сылгыһыттара үрдүк соруктары ылыннылар

Совхоз 28 сылгыһыттара ороЙуон хаһаайыстыбаларын иитэр сыспай сиэллээҕин 35,4 бырыһыанын кэрэллэр-истэллэр. Аастыт сылы кишилэр үчүгэй кордоруулаах тумуктээтилэр диэхха наада. Барыта 3752 сылгы баар, былаан 101,4 бырыһыан туолла. Ол иһигэр 1850 биэлэзин, сүрүк из толорулунна. Кулун ахсаана 1379 тобоҕо тиэрдилэн, былааны таһыыран 239 кулун ылылынна.

Сылгы иитиитигэр аналлаах 19 км уоталаах капитальнай хаһахтар тутулуннулар. Сылгыһыттар бэйэлэрэ 58 соноростору, отделениелар бригэдэлэригэр 45 соноростор айаһаннан көлө атын ахсаанын эдэттилэр.

Сылгы, ордук биэ, ахсаана Соловьев уонна Сылаг отделениеларыгар үүнэ. Маныаха кулун деловой тахсыыта 100 бырыһыанҥа тиэрдиллибитэ. В.И. Ленин юбилейын чиэһигэр ылымыт эбэһээтэлистибэлэрин ситиһиилээхтик толороннор, совхоз сылгытын иитиитин мастардара Седалищев Петр Михайлович, Хоютанов Михаил Михайлович (Дөбөрдуурап отделениетыттан) уонна Новгородов Гаврил Семенович (Болтоҥготтон) Норуот Хаһаайыстыбатын Ситиһиитин Быыстапкатыгар 1970 сыл ахсыннньыҥа баран, кыттыыны ылан, каллилэр.

Совхозка билигин сылгы иитиитин ус маастара баар буолла. Макаров Семен Васильевич, Дьячковскай Василий Еремеевич, Новгородов Василий Васильевич (Сылаг), Борисов Николай Егорович (Кытаанах) уонна Болтоҥо сылгыһыта Сивцев Иннокентий Михайлович үрдүк кэрдэрүүлэрэ ситиһэннэр республика Тыатын хаһаайыстыбатын министерствотыттан харчыттан биримийэни ылылар.

Соторутаабыта совхоз чэпчэки сыанаалаах, эмис эти далаатаччылаах бэйэлэрин сүбэ муныахтарыгар түмсэн, сылгы иитиитигэр эпиэтэллээх ученай-зоотехник Попов Д. И. дакылаатын дьүүллэстилэр. Ситиһиилэрэ бэлиитэҕэ туран, билигин да баар ыытылынна.

Кытаанах отделениетыгар (звеновод Решетников П. Х.) Таҥда үрдүттэн, от базата баар сиригэр, үрдүттэн олорон сылгыны аһаталлар. Итиннэ калий барыы, оту таҥыы, о.д.а. үлэлэр сарбыллаллар. Ол түмүгэр аҕыйах хоромньу таһаарылынна 1500 сөлк. курдук барыс киирдэ.

Сылгыһыттар бэйэлэрин түмсүүлэригэр ССКП XXIV съеһин чиэһигэр социалистическайдыы эбэһээтэлистибэни биир санаанан ылыннылар. Оннэ сылгы уопсай ахсаанын 3760 тобоҕо тиэрдэргэ диэн ыйыллар. Оттон былаан 1860 тобо буолуо, ол аата сылгы уопсай ахсаанытыттан 49,5 бырыһыанын сава.

Кулун деловой тахсыыта 85 бырыһыанҥа тиэрдиллэн, былааны таһыыран 286 кулун ылылыа. Биир убаһа тыыннаах ыйаһына 175 кг тэҥнэнэр. Барыта 2752 центнер бастыҥ сортаах сылгы эти оҥоһуллуо.

Аналлаах тутуу саҕаланан бырыаба. Барыта 15 км уоталаах хаччахтар оҥоһуллуохтара. Көлө атын эдэтэр туһугар 58 соноростор айаһаныа. Маны таһыыран сылгы боруодатын туһугар племенной үлэни үчүгэйдик таарийэргэ, зооветеринарнай дьаһаллары кытаанахтык тутуһан кэмигэр олохтуурга, ыраах базатын бөҕөргөтөргө, о.д.а. кирдиэннэргэ чопчу соруктары туруорунуллар. Эдэр сылгыһыттары иитиигэ, бастыҥнар опыттарын тарҕатыыга, коммунистическай үлэ ударниктарын ааттыылар иһин хамсаһыыҥа көхтөөхтүк киирсэргэ бэлэмнэнэллэр.

Сылгыһыттар кыстыгы үчүгэйдик туоруур, төрөөбүт сылыгга тэрээһиннээхтик бэлэмнэнэ туһугар үлэлиллэр, үрдүк эбэһээтэлистибэни толорууга социалистическайдыы куоталаһыыны кииристилэр, биирдии бэйэлэр туһаннаах кирбиилэри бэлэхэтилэр.

И. ЧИЧИГИНАРОВ,
рабочнем председателэ.

ЗНАМЯЛААХ КОМБИНАТ

ОроЙуоннаҕы олох-дьаһах комбината (директор таб. Платонова А. Г.) саҥылыннаҕына 20-тэн тахса норуоттан араас суол... ергэнэ өгөрөр. Аастыт пятилетка сорудаҕа аһарылынна, производство кэмэйэ 3,6 төгүл улаатта. Ити кэмҥэ Алексеевскай уонна Амма ороЙуоннарын комбинаттарыгар производство кэмэйэ 1,9—3 төгүл үүнүн. Пятилетка тиһэх сылын сорудаҕа 128,7 бырыһыан туолла. Ити республикаҕа бастыҥ көрдөрүү. 1969 сыл түүгүн кытта тэҥнэтэххэ 1970 сылга үүнүү 161,8 бырыһыаҥка тэҥнэстэ. Бу эмиз республикаҕа үрдүк көрдөрүү.

ОроЙуон 16,1 тыһыынча ахсааннаах нэһилиэкэстэн ыытар чиһитигэр тиксэриэн аастыт сыллаахха 8 солуобай 55 харчы суумалаах эргэ өгөҕуллан комбинат республика тыа сириэҥэ, ол иһигэр ноуталаһар Амма уонна Алексеевскай ороЙуоннарын комбинаттарыттан эрэлэзхтин бастыата.

Комбинат рабочайдара ордук үчүгэй көрдөрүүлэри атах таҥаһын, олох-дьаһах прибордарын ремонтуннэрэ-ҕинэ, дьиэ малын өгөрүүгэ, атын быстах ергэлэрү олохтоохуҥнаа ситистилэр.

Тохсус пятилетка бастаҥы сылыгар комбинат коллективэ социалистическай куоталаһыыны киэҥник тэрийэн ССКП уочараттаах XXIV съеһин достойнайдык көрсөр иһин көхтөөхтүк, дьүлүүрдэхтик үлэлиир.

Аастыт ленинскэй юбилейнай сылга комбинат үрдүк ситиһиилэрин иһин Саха АССР Министрдэрин Советын уонна ПССУОС көҕө сыдьаар Кыһыл Знамяларын ыытыыбатаҕа. Ити Знамя аастыт сыл тордус кварталлаах түмүгүнэн эмиз бу комбинанча хаалларылынна.

«СО» КОРР.

УЧУГЭЙ ТҮМУКТЭР

ССКП XXIV съеһин көрсө механизаторлар социалистическай куоталаһыыларын ноҕүлээбит тракторист **Манаров Афанасий Васильевич** кыстык бастакы үс ыйдарыгар отделение фермаларыгар 5656 центнер оту, уонунан кубометр оттук маһын уонна үүс араас таһаҕаһы таста. Коммунист А. В. Макаров 1100 гектар сымнаҕас хорутуучу өгөрөрүн өннуугар сыл устата 1698 гектарга тэҥнэһэр үлэни толордо.

x x x

Съезд иннинээҕи куоталаһыыҥа киирсэн, А. В. Макаров кэмниттэн тиэлэх баттаһа опыттаах тракторист **Пермяков Николай Николаевич** иһэр. Кини алтыныыттан сыл бүтүөр дылы 5202 центнер оту фермаларга киллэрдэ.

Икки сүүстэн тахса кубометр тутуу уонна оттук маһын анаммыт сиригэр тиэрдэ. Ити былыыргэ араас таһаҕаһы аралан биэрэр. Ол да иһин 1667 гектардаах сымнаҕас хорутуутуна тэҥнэһэр үлэни толордо.

x x x

Дьячковский Давид Николаевич эмиэ дьүлүүрдээх үлэһитинэн биллэр. Кини «Беларусь» тракторынан сыллааҥы үлэтэ 958 гектар сымнаҕас хорутуутуна тэҥнэстэ. Соруҕын 174 бырыһыан толордо.

Киниэхэ бэйэлэриттэн Р. Макаров, Н. Иванов, Н. Дьячковский, Н. Сивцев курдук бастыҥ эдэр механизатордары үөрэтэллэр.

П. МАКАРОВ.
Сылаг.

БЭЛЭХТЭЭХ ТИИЙЭРГЭ

Коммунистическай үлэ коллективын аатын ылар иһин охсуһар совхоз Арылаахтааҕы тутуутун бригэдэтэ ССКП XXIV съеһин көрсө тутулла турар аҕыс кылаастаах оскуола 48 түннүгүн, аанын, холуодатын олордорго, перегородкаларын оҥорон бүтэрэргэ ссруктаннар.

Бригэдэ үлэһиттэрэ 900 куб. метр тутуу барабинэтин көрдэргэ, 100 куб. метр сиэрдийэни бэлэмнээн чомохтуурга, ол иһиттэн 400 куб. метр маһы тутуу площадкатыгар киллэрэргэ, икки кийиит баҕис разрядка бэлэмнэнэргэ үрдэтиллибит эбэһээтэлистибэ ылыннылар.

БИҺИГИ КОРР.

Кулун деловой тахсыыта —95 бырыһыан

Аастыт юбилейнай сылга бригэдэлэ сылгыһыттара кулун деловой тахсыытын 95 бырыһыаҥка тиэрпиттэрэ. Оттон төрөөбүт кулуну барытын тыыннаахтыы иитиллэр.

Сылгыга аналлаах керуе-хаһаа, хаарчах тутулунна. Бу капитальнай тутууну сылгыһыттар барыа биир киһилии турунан ыыттылар.

Старшай сылгыһыт Кондратьев П. Ф., коммунист Д.С Кондратьев уонна сылгыһыт И. З. Новгородов үчүгэй көрдөрүүлэнэн, социалистическайдыы куоталаһыыҥа бастаатылар. Билигин сылгы кыһыҥы хаһыытын көрүүтүн этэҥэ атаарар уонна төрүүр бизэрэ көрүүгэ-истиигэ улахан болҕомтолорун уурда сыдьаллар.

К. АРЖАКОВ.
Хайахсыт.

КОММУНИСТ ТУҺУНАН КЭПСИИБИТ

Кини көмөтө үгүс

Колхоз үлэтигэр буһуунуохатыыны Василий Петрович Петров сэрии суоссаах сылларыгар аастыта. Өчөстоорбу сут дьыллар ыраахтарын, үлэ эриирин эдэр уол этиэн-хаанынан билэн туоратыта.

Колхозтар күүһүрүү, бөдөгөөн истэхтэрин ахсын В.П. Петров саталлаах тэрийэччи, сыраллаах үлэһит быһыытынан биллэн, үүнэн испитэ. Кини биригэдьиирдэн учаастак сэбиэдиссэйигэр тиийэ үүммүтэ.

Төһө да эмбэх кэргэннээх ыал аата, совотох үлэһитэ буоллар, кини дьаныһан туран үөрэммитэ ветеринар идэлэммитэ. В. П. Петров салайар Хайахсыт ветпункта бинир үтүө үлэлээбиэн аастаныан аатталар. Өйдэтор, тэрийэр уонна профилактическай дьаһаллар көмүгэр олохтоноллор. Ол да иһин ыраах, сылгы суөһү көпсүүнэн өлүүтэ улаханнык сарбыллыбыта. Ордук саҥа төрүөү интиигэ, ыччат суөһүну көрүүгэ үчүгэй түмүктэр бааллар.

Олохтоох Совет депутата, Совет исполкомун тыа хаһаайыстыбатыгар бастайаннай комиссиятын председателэ буолан, исполком уонна сессия көрүүлэригэр биригэдэ суөһүүн уонна сылгытын интиитигэр сыһыаннаах боппуруостары бэлэмнээн киллэрэр. Онон сибээстэх дьаһаллары ылыыга бастайаннай комиссия чилиэннэрин, олохтоох Совет уонна биригэдэ советын актиэбин тардар.

Хайахсыт суоссуһуттэрэ ситиспит кыайыыларгар ветпункт үлэһиттэрэ кыратабыт суох өгөлөөхтөр. Оттон, коммунист В. П. Петров ити үчүгэй түмүктэр баар буоллуларыгар улахан көмөлөөх, диэн суоссуһуттэр махтанан туран бэлиэтиллэр.

К. АРЖАКОВ.
биһиги общ. корр.

Бэлиги календарбыт

Олунньу 4 күнүгэр Коммунистическай партия уонна Советскай государство биллиилээх деятеля, Советскай Союз Маршала, Советскай Союз иккі төгүл Героя **Климент Ефремович ВОРОШИЛОВ** (1881—1969 сс.) тэрээбүтэ 90 сылын туолар.

ССТА фотохрониката.

Биһиэхэ ЭППИЭТТИИЛЭР

„Совотох директор илиитинатаҕын кэтэһэн"

Итиннік төбөлөөх критическэй ыстатыйа хаһыат аастыт сыл 126 №-тэр бэчээттэммитэ уонна колхоз парткомугар дьаһал ылыыга ыытыллыыбыта. Онуоха Хонтоҕо биригэдэтин маҥнайгы суһуох партийнай тэриллэтин секретара таб. Павлов М. Г. маннык эппиэти киллэрдэ:

«Хаһыат сигналын партийнай бюроҕа дьүүлэһиллиннэ. Ыстатыйаҕа ыйыллар чахчылар сүннүүнэн ныдьыктаахтар. Бириигэдэ Культура дьиэтигэр көрдөрөн агитацияны тэрийиигэ олохтоох киномеханиктар, Совет исполкомун сорудаҕа бэлэмнэн урдунэн, көмөлөспөтөхтөрө баар суол. Саха сирин суруйааччыларын фотомонтаһа өгөһүллэн баран директор хоһуугар ыйанан турара, онон кини суох чэмигэр хатаҕыннаах буолара ныдьыын. Ол иннинэ сарсыарда 9 чаастан киэһэ 5 чааска диэри аһар туһунан суоҕа өгөһүлүнна. Ыстатыйа бэчээттэнэр кэмигэр Культура дьиэтин директора А. Д. Аимосов уоллуснаҕа сылдьара. Билигин кини үлэтигэр киирэҕиттэн көрдөрөн агитацияны тэрийиигэ сорох үлэлэр ыытылыннылар. Иннікитин Культура дьиэтин Совета көрдөрөн агитацилны тупсарыыга үлэни утумнаахтык ыытарыгар сорудахтанна».

Официальнай отдел

Суһал дьаһалы ылыахха

Соторутааҕыта ССКП райкомун бюрота **Ленин аатынан колхоз Одьулууннаҕы учаастаҕар экономическай минимуму үөрэтии туругун туһунан»** партийнай тэриллэ секретара таб. Макаров Н. Е. отчуотун иһитта.

Истээччилэр уонна пропагандистар бириэмэтигэр сүүмэрдэммиттэр. колхозтаахтар баһыйар үгүс өттүлэрэ үөрэнэн хабыллыбыт. 17 куруһуокка колхоз 4 салайар үлэһиттэрэ, тыа хаһаайыстыбатын 9 специалистара, 3 учууталлар пропагандистарынан ананнылар. Ый ахсын сүрүннээн колхоз, ороҕуон экономическай көрдөрүүлэрин сыыпараларыгар семинар ыытыллар. Пропагандистар Кампеев Е. С. 6, Старостин П. А., Ефремов Д. Н. Э-тии занятиелары ыыпыттар, куруһуоктарга истээччилэр барыы сылдьыылара ситиһиллибит.

Ол эрээри экономическай үөрэхтээһини тэрийии билигин да ситэтэ суох. Пропагандист бухгалтер Неустроева А. М. үөрэтэртэн аккаастанан бинир да занятиены ыыппакка олорор. Үрэх-Куорэ ферматыгар пропагандистар Карпов Х. Г., Григорьев П.Г. бинрдии эрэ занятиены ыыттылар. колхозтаахтартан 9 киһи үөрэхтэн аккаастанан олороллор. Ити үрдүнэн партийнай тэриллэ бюротугар, уопсай партийнай мунньахха экономическай үөрэхтээһини тупсарар, итэҕэстэри туоратар туһунан боппуруос көрүллүбэтэх. Колхоз бырабылыаныатынан, учаастак Советынан быһаччы дьаһал олохтоммотох. Партийнай тэриллэ представителлэрэ занятиеларга сылдьан ыйыыкэрдии, суҕэ-ама биэрбэтэхтэр. Занятиелар ис хоһоонноро хонтуруолламмат, пропагандистарга экономическай аадырыылар, ырытыылар биримэтигэр тиэрдиллэн испиттэр. Агитквартиралаах ис-тас оформлениелара өгөһүллүбэтах. Чопчу экономика боппуруостарыгар көрдөрөн агитация ситэтэ суох.

ССКП райкомун бюрота минимуму үөрэтии туругун туһунан итэҕэстэри туоратаҕа кыргыс кэм иһинэн практическай дьаһалы ылларыгар партийнай тэриллэ секретара Макаров Н. Е. сорудахтаата.

Бюро үлэлэрин эссэ да саҕалыы илик уонна ардыгар занятиены ыыппыт пропагандистарга, үөрэхтэн аккаастанар колхозтаахтарга персональнай эппиэтинэҕи колхоз бырабылыаныатынан-учаастак Советынан олохтуурга уонна программалаах матырыйаалларын ситиэрэ дьаһалы ылалларыгар сорудахтаата. Занятиеларгa хардарыта сылдьыһыы тэриллиэхтээх. пропагандистар колхоз, ороҕуон экономическай көрдөрүүлэрин сыыпараларыгар утумнаахтык хаачыллыахтаахтар. Пропагандистары, учаастак салайааччыларын партбюроҕа партийнай уопсай мунньахтарга отчуоттаан, итэҕэстэри туоратар дьаһаллар ылыллыахтаахтар. Көрдөрөн агитация чопчу экономическай ис хоһоонноох уонна практическай дьайыылаах гына өгөһүллүоохтаах.

Райком бюрота минимуму үөрэтии туругун туһунан боппуруоһу ороҕуон бары маҥнайгы суһуох партийнай тэриллэлэригэр дьүүллээн, баар итэҕэстэри туоратар суһал дьаһаллары ылалларыгар партийнай тэриллэ секретардарын сорудахтаата.

ССКП XXIV съезһин чиэһигэр ыытыллар „Биһиги партия уонна Ленин дьыалаларыгар бэриниилээхпит!" диэн

девизтээх Ленинскэй зачету туттараччыларга көмө

В. И. ЛЕНИН. „МАРКСИЗМ ҮС ТӨРҮТТЭРЭ УОННА ҮЭММҮТ ҮС САЛААЛАРА"

Сирдьит бу аатырбыт үлэтэ 1913 сыллаахха «Просвещение» диэн сурунаалга бэчээттэммитэ. Биллэрии курдук, ити Россияҕа Столыпинскай реакция кэнниттэн революционнай өрө көтүү, аан дойду маҥнайгы сэриитин иннинээҕи империалистическай хабырыйысы сыла этэ. Революция уонна рабочай кылаас өстөөхтөрө марксизмы утары идейнэй атаакалара ыраас көрүнүмэн ыытыллара.

Буржуазнай үөрэхтээхтэр уонна социал-ревизионистар марксизмы историческай төрүтэ суох, научнай өттүнэн олоҕо суох, олохтон тэйбит сектаннар өйдөрүн-саныаларын курдук көрдөрө сатыыллара. Оны Ленин кылаастаах обществоҕа кини ученайдара, суруйааччылара кылаастар интэриэстэригэр сулууспалыыллар, онон киниилэртэн атыны эрэйэр сатаммат диэн быһаарара.

Марксизм рабочай кылаас интэриэһигэр сулууспалыыр ой-санаа буоларын тоҕоҕолоон ыйан туран, кини кіһи аймах айылҕа уонна общество туһунан урукку билиитин-көрүүтүн барытын сааҥылаан, саамай научнай ситиһиилэрин ингэриммит, оны сайыннаран туран, олох сайдыытын иннікі нэскиллэрин дьиҥнээх научнайдык быһаарар үөрэх кэлимсэ системата буолар диэн Ленин дакаастыыр.

Марксизм үөскээн тахсыбыт үс төрүттээх. Уон тохсус үйэҕэ Европаҕа феодальнай тутулу утары буолбут буржуазнай революциялар быһаччы нөрөөбүллэриэн үөскээн тахсыбыт немецкай классическай философия, английскай политическай экономия уонна французскай утопическай социализм буолбуттара.

Философия диэн тугуй? Бу аан дойду айылҕатын кіһи-аймах обществотын уонна кіһи өйүн-санаатын сайдыыларын сокуоннарын үөрэтэр үөрэх. Кини сурук-бичик үөскүүбүттэн ылата элбэх үйэлэргэ ыраас суолунан сайдан кэлбитэ.

Оны системалаан научнай таҥымга өрө көтөхпүт философыынан немец ученайа Гегель этэ. Өскө Гегель иннинээҕи философтар айылҕаны да, обществоны да, харахха бириэ көрөн ааспыт курдук, уларыйбакка, хамсаабакка өрүүтүн бинр туруннан баар буолалларынан сабаҕалаан үөрэтэ сатаабыт буоллахтарына. Гегель ону уун-утары эргитэ туппута. Кини айылҕаҕа да, обществоҕа да хуруутун хамсааһын баар, ол иһин сайдыы баар диэн дакаастаабыта. Хамсааһын баар буолар төрүөтүнэн ис утарсыылар буолаллар диэбитэ уонна ол утарсыылар сокуоннарын геноальнайдык быһаарбыта. Ол гынан баран, Гегель ити утарсыылары айылҕа уонна общество материальнай күүстэринэн быһаарбатаҕа, маны кім да билбэт «абсолютнай идеяҕа» арааһынайдык кубулуннан быһаарар диэн научнайа суох, сымыйа ис хоһоону биэрбитэ. Кини кэнниттэн немец философа Фейербах Гегели идеалист быһыытынан сөпкө критикалаабыта, туох барыта материальнай, идея диэн материя свойствата диэн сөпкө быһаарбыта, ол эрээри Гегель диалектикатын сатаан өйдөөбөтөҕө, онон кини материалистическай системата диалектиката суох метафизическай постуулаах буолан хаалбыта. Онон бу иккі улуу ученай ситэри научнай-философскай быһаарыыны кыайан биэрбэтэхтэрэ.

Маркс уонна Энгельс киниилэр үөрэхтэрин критикалаан туран, Гегельтэн диалектикатын саамай научнай өттүн, Фейербахтан материализмын научнай өттүн ылан, холбуу тутан сайыннарбыттара, наука оҥорбуттара. Маныаха Маркс уонна Энгельс туспа үтүөлэрэ диэн буолар, киниилэр Гегель уонна Фейербах кіһи-аймах обществотын сайдыытыгар идеалистар буолалларын ыйан туран, материя диалектическай сайдыытын обществоннай сокуоннарын арыйбыттара, онон философия саҥа сорҕотун историческай материализм диэн үөскэтэ айбыттара. Историческай материализм кылаас охсуһуутун сокуонугар олоҕурар. Оттон кылаастар историческайдык үөскээбиттэрэ, онон киниилэр

Төгүрүк остуолга—үс оройуон хаһыаттарын үлэһиттэрэ

Үс ыаллыы—Алексеевскай, Амма уонна Чурапчы оройуоннара социалистическайдыы куоталаһар буолбуттара хаһыс да сыла. Манна норуот хаһаайыстыбатын экономикатын уонна культуратын сайдыытын сүрүн көрүүгэлэригэр уонсай түмүктэри таһаарыыларын, кылгыыллааһы быһаарыыларын эрэ дьыала мунурдаммат. Кохтоох куоталаһыыны тоҥэ бастыҥнар опытталарын хардарыта атастаһыы, үлэҕэ-хамнаска туох саҥа баарын бэйэ иккиардыгар олохтоохуун үчүгэй үлэлэх коллективтэр көрсүһүүлэрэ, олоҥо захсар доҕоордуу уонна дьаһал кэпсэтиилэр үтүө үгэскэ кубулуйдулар.

Итиннэ барытыгар куоталаһар оройуоннар үлэһиттэрэ трибуналара — оройуоннааҕы хаһыаттар—бэйэ боччумнах миэстэлэрэ ылаллар, кэпсэтиилэр буолаллар, ыраас оруттаах ойдөгөр-ниэгэр уонча сырдатар үлэни ыыталлар. Ол да иһин итиҥ хаһыаттар редакциялара, сылга иккилиннэ гүнсан, холбоһуктаах летучкаларын аттараллар.

Бу сырыыга итинник летучка Чурапчыга, «Саҥа олох» хаһыат редакциятыгар, буолан аста.

Оннооҕор «ССКП КК от ыйынааҕы Пленумун (1970 с.) ууруурдуу олохтоох киллэрииҥэ уонна ССКП XXIV съезтин көрсө оройуон хаһыаттара ыыппыт үлэлэрэ уонна иннинэ соруктара» диэн дакылааттары редактордар тт. Павлов Д. Н. («Коммунист» хаһыат, Алексеевскай оройуон), Сидоров Н. П. («Саҥа олох» хаһыат, Чурапчы) уонна Сосин И. М. («Коммунизм тутуутугар» хаһыат, Амма) оҥордулар.

Дакылааттары дьүүллэһиигэ, редакциялар уонна типографиялар үлэһиттэрэ уонна Чурапчыттан кыттыыны ылбыт общественнай корреспонденнар хаһыаттары балачча ырыттылар. Киниилэр үлэлэрин туһунан, хаһыат ааҕаччыта тиийимтэ буолуутугар, кини коллективнай агитатор, пропагандист уонна тэрийээччи буолар аналын толоруутугар уонна полиграфическай өттүнэн хаачыстыбатыгар байэлэрин саналарын эттилэр.

«КОММУНИСТ» хаһыат оройуон олохтоох тирээн турар боппуруостарга аналлаах иннинэ ыстатыйалары кэмиттэн кэмигэр бэчээттиир. Ити иннинэ ыстатыйа—хаһыат былаана буолар диэн этиҥэ сөп түбэһэр. Пленум ууруохтарын олохтоох киллэриҥэ, партия уочараттаах съезтин көрсө аналлаах рубрикалар үлэлиллэр.

Пятилетка сорудахтарын толорбут коллективтэр уонна пятилетка бириҥдиллэҥ бастыҥнарын туһунан кэпсиир балаһалар бэриллэллэр. Туһалаах көрсүһүү кулууба үлэтин үчүгэйдик саҕалаабыт. Хаһаайыстыбалар орто звено салайар кадрдарын суруктара, экономическай минимумуу туттараччыларга көмө матырыйаллар, пэһилиэннээҕэ юридическай консультациялар уонна майгысыгыл боппуруостарыгар үлэһиттэр суруктара өрүүтүн бэчээтиэллэр.

НААДАЛААХ, ТУҺАЛААХ СҮБЭЛЭҺИИ

Көҥө сылдьар редакция хаһыат үлэтигэр рабселькордары тардыыга биллэр хамсаһыны таһаарбыт, кини активын ахсаанын эбэппит. Редакция суругун отдела миэстэттэн суруйар дьоҥу кытта дьиҥнээх, тыынньаах сибээһи тутуһар. Ол да иһин хаһыат активнай рабселькордарыныан 140-ча колхозтаахтар, рабочайдар уонна интеллигенция представителлэрэ буолаллар.

«КОММУНИЗМ ТУТУУТУГАР» хаһыат бэйэтин страницаларыгар экономическай оскуоланы аспыт. Экономиканы үөрэтээччиларга көмө быһыытынан бэсиэдэлэр бэчээттэнэллэр. Манна хаһаайыстыбалар, тэриллэлэр салайааччыларын уонна специалистарын суруктара ааҕаччылар болҕомтолорун тардар.

«Коммунист бэйэтин тэриллэтигэр», «Коммунист туһунан кэпсиибит» уонна «Коммунист эбээһинэскин хайдах толороҕун» диэн саҥа рубрикалар аһыллыбыттар. «Съезтэн съезкэ» уонна «Кыстык суоһу интинтин дьылҕатын быһаарар» диэн балаһаларга хаһаайыстыбалар ситиһиилэрэ, партия уочараттаах съезтин көрсө кыстык эппиэтээх кэмин үчүгэйдик тэрийэр коллективтэр уонна бастыҥ сүөсүһүттэр тустарынан корреспонденциялар уонна киниилэр суруктара тахсаллар.

«Коммунизм тутуутугар» хаһыат редакцията рабселькордары кытта сибээһи мохтоҕун, хаһыат макеттаныыта уонна полиграфическай өттүнэн көҥүтүн таһыма намыһаҕын олохтоох матырыйалларга фотону туһаныы суоҕун летучка кыттыылаахтара сөпкө ыйдылар.

«САҺА ОЛОХ» хаһыат редакцията 1970 сыл ахсымныыта рабселькордар оройуоннааҕы сүбэ мунньахтарын ыыппыта. Сыллааҕы үлэтин туһунан хаһыат редакциятын ааҕаччыларга отчуоттааһына тэриллэр. Редакцияҕа ыччаты интигэ, общественнай бэрээдэги харыстааһыҥа уонна экономикаҕа штаты таһынан отделлар бааллар. Киниилэр тэриллиилэриннэн «Кыһыл хаалтыс», «Чурапчы эдэр сааһа», «Кымньыы» уонна «Малсса хонтуруоллуур» диэн хаһыат иһигэр хаһыаттар таһаарыллаллар.

ССКП XXIV съезтин көрсө редакция үлэтин кэскиллэх былаана атырдьах ыйыгар райком бюротугар биэрэтиллибитэ. «Эппиэтинэс дисциплинэ, ирдэбил», «Харыстааһын уонна кэмчилээһин—бүттүүммүт ороскуот», «ССКП КК от ыйынааҕы Пленумун ууруоҕун—олохтоох», «ССКП XXIV съезтин көрсө» диэн рубрикалар кэмиттэн кэмигэр туһаннаах ыстатыйалар, суруктар уонна балаһалар тахсаллар.

Экономическай минимуму туттараччыларга көмө матырыйаллар, олохтоох партийнай тэриллэлэр үлэлэрин үчүгэй опытын сырдатар корреспонденциялар «Саҥа олох» хаһыат страницаларыгар саҕах тик костеллорго сөпкө ыйыллыннар. Хаһыат активын кытта үлэтэ сэргэхсийбитэ уонна хаһыаты макеттаһын туһугунан бастыҥнар.

Куоталаһар оройуоннар хаһыаттара иннинитин аналлаах балаһалары атастаһыы саҕаан ыытарга, олохтоох сонунары хардарыта туһанарга сүбэлэстилэр. Редакциялар уочараттаах летучкаларын түмүгүнэн ыытыллар дьаһаллар былааннара биэрэтиллиннэ.

Летучканы ССКП Чурапчытаабы райкомун секретара таб. Дьячковская Л. Д. салайан ыытта.

Сыктывкардааҕы кооперативнай техникумҥа

КОМИ АССР. Сыктывкардааҕы кооперативнай техникуму бүтэрбит 3 тыһыынча чэрииҥэ товароведтар, бухгалтердар, плановиктар республика потребкооперациятын систематыгар уонна промышленнай, тыа хаһаайыстыбатын предприятиэларыгар үлэлиллэр.

СНИМОККА: товароведческай отделение иккис курсун үөрэнээччилэрэ бухгалтерскай учуонка занятиэ кэмигэр. Уруогу преподаватель Д. П. ПОПОВА (хаҥас) ыытар.

С. Губскэй фотата. ССТА фотохрониката.

Кыраныысса тас өттүгэр

Бириргэ түмсүү

Лондон, ССТА. Англия 230 тыһыынчаттан тахса почтовай үлэһиттэрэ дойду историятыгар аан бастаны бүттүүн национальнай забастовканы тохсунньу 24 күнүгэр саҕаан ыытыннылар. Киниилэр хамнаһы үрдэтиҥи модьуйаллар. Почтовай үлэһиттэр профсоюзтарын генеральнай секретара Том Джексон этэриинэн, забастовкаҕа бу профсоюз чилиэннэрин 98 бырыһыаннара кыттыыны ылаллар.

ГФР-га баһынайдар демонстрациялара

БОНН, ССТА. Арҕаа Германия куоратыгар Штутгартка буолбут демонстрациҕа 18 тыһыынчаттан тахса баһынайдар кыттыннылар. Бу правительство аграрнай политикатын утары бырчыастыыр баһынайдар саамай киэҥ кэмэйдэх демонстрациялара буолла. Демонстрация кыттыылаахтара баһынай бытархай уонна орто хаһаайыстыбалара эстиҥэ-быстыыга тиийиилэрин тохтотор сыалтан быһаарылаах дьаһалы ылары модьуйдулар.

Фленсбурга эмиэ баһынайдар улахан демонстрациялара буолла.

сүтэр кэскиллээхтэр. Маны үөрэтэн кылаастары суох оҥорор кылааһынан, кылааһа суох коммунистическай обществоҕа киһи аймаҥы киллэрэр кылааһынан, пролетариат буоларын дакаастаабыттара. Маҥан марксизм пролетариат историческай оруолун арыйан, пролетариат идейнэй оруудьета буолбута. В. И. Ленин историческай материализмы наукаҕа улууканыаах ситиһии, Маркс уһулуччулаах өйөтө диэн сыаналыыр. Ол иһин марксизм биир үүнүнэрбит салаата, кини философията, диалектическай уолна историческай материализм диэн аатталлар.

Политическай экономия диэн тугуй? Киһи аймах обществота айылҕа күүстэрин кытта охсуһан сайдар. Онуоха общество чилиэннэрэ бэйэлэриҥ иккиардыларыгар тус-туспа сыһыанна киирэллэр. Маны үлэ ыраас көрүгэ быһаарар. Үлэни тэрийиигэ үлэ средстволарын бас билиигэ, үлэ оҥорбут быйаҥын үллэстиигэ киһи барыта тэҥ уонна биир көрүгүнээх миэстэни ылбат. Дьэ онон бас билии, үлэнэн идэтийии, бородуукпаны үллэстии уонна эргиини наадата үөскээн тахсар. Манна производство средстволарын бас билии быһаарар суолтаны ылар. Чаһынай бас билиттэн көлөҥүнээтэны ылар. Чаһынай бас билиттэн көлөҥүнээһин булгуччу үөскээн тахсар. Общество бүттүүнэ иҥн булгуччу үөскээн тахсар. Общество бүттүүнэ бас билиитэ баар буоллаҕына, үлэ түмүгүн үллэстии бас билиитэ баар буоллаҕына, көлөҥүнээһинэ суох бэрээдэгэ үөскээн тахсар. Бу бэрээдэк биирдии киһи баҕатын хоту сатаан оҥоһуллубат. Оҥоруулаах күүстэр сайдыыларын таһымыгар сөп түбэһэн үөскүүллэр. Онон общество оҥоруулаах күүстэрин уонна ону сэргэстэһэн сайдан иһэр бас билии, үллэстии, эргиини уонна туһаныы сокуоннарын үөрэтэр үөрэх наада эбит. Оннук үөрэх аата политическай экономия диэн.

Политическай экономия үөрэх быыыытынан быраабы ылбыт дойдутунан Англия этэ. Маны XVIII—XIX үйэлэргэ Адам Смит, Давид Рикардо курдук ученайдар бородуукта атастаһыллыыта трудовой стоимость сокуоннуун салайтарар диэн дьоһуннаах научнай теорияны арыйбыттара.

Ол эрээри киниилэр бу теориялара ситэтэ суох этэ. Табаар уонна харчы эргийиитэ бу сокуоннга олоҕурарын таба таайан баран, производствоҕа барыыс, ол аата стоимость үрдэлиитин төрүөтүн сатаан быһаарбатахтара. Ону Маркс эбин сайыннарбыта.

Маркс уһулуччулаах өйөтүнэн киһи «Капитал» диэн үлэтигэр капиталистическай общество сайдыытын сокуоннарын научнай өттүнэн этиилэ суох ырыппыта, онуоха табаар уонна харчы сыһыана — бу дьон сыһыана, бүттүүн кылаастар сыһыаннара диэн дакаастаан туран, производствоҕа барыыс оҥоһуллан тахсар төрүөтүнэн капиталист пролетарийы көлөҥүнээһиннэ буоларын арыйбыта буолар. Кини прибавочнай стоимость диэн саҥа теорияны арыйбыта, капитал ис сэкириэтэ диэн биллибитэ. Ол аата капиталистар харса суох байыыларын сэкириэтэ — бу пролетариат көлөҥүнэ. Маркс бу теорията пролетариат кылаассабай охсуһуутун тирэҕэ, киниттэн пролетариат диктатуратта үүнэн тахсар диэн Ленин быһаарар.

Онон марксистскай политическай экономия буржуазнай политическай экономияҕа мунгурдаммат, кини социализм уонна коммунизм политическай экономияларыгар диэри сайдар. Бу марксизм үөскэппит иккис салаата.

Марксизм үһүс салаатынан научнай социализм буолар. Кини французскай утопическай социализмтан төрүттэнэн тахсыбыта. **Научнай уонна утопическай социализм туох уратылаахтарый?**

Франция үөрэхтээхтэрэ Сен-Симон, Шарль Фурье капитализмы критикалаан туран киһи иннинэ көлөҥүнээбэт обществотын — социализмы тутуохха сөп диэн идеяны айан таһаарбыттара уонна оннук общество маннык буолуон сөп диэннэр ыраас ойуулаһыннары, сүбэлэри оҥорбуттара. Маны ханнык эмит үчүгэй саныыр ыраахтааҕы, король оҥоруон сөп диэллэрэ. **Онон бу научнайа суох дойдох эрэ этэ. Ол иһин утопия диэллэр.**

Маркс уонна Энгельс бу утопияны наука оҥорбуттара. Киниилэр социализм идеяларын пролетариат кылаассабай охсуһуутун кытта холбообуттара, онон олох сайдыытын сокуонугар олоҕурар наука гына быһаарбыттара. Бу үөрэх кырдьыгыттааҕын аан дойдуга социализм бүгүҥү кыайыыларыгар толоор көрөбүт. **«Маркс үөрэҕэ кырдьыгыттаах, онон кыайтарымтыата суох»** — диэр В. И. Ленин.

Ленин бэйэтэ Маркс уонна Энгельс үөрэхтэриҥ баҕы оттунан сайыннарбыта. Марксизм-ленинизм олоҕу кытта биирдэ сайдан, туспан иҥэр үөрэх буолар. Ол иһин ССКП уонна марксизм-ленинизм знамятын үрдүктүк тутар партиялар бу үөрэҕи коллективнай күүһүнэн кубулуйан сайыннараан иһэллэр.

Е. ГЕРАСИМОВ,
ССКП обкомун лектора.

Экономическай минимуму туттараччыларга көмө

Экономическай тылдьыт

БОРОДУУКСУЙА СЕБЕСТОИМОҺА (БЭЙЭБЭ ТУРАР СЫАНАТА)— производство туттуллубут средстволарыгар уонна үлэ ньалбуругар барар ороскуоттары киллэрэр бородууксуйа бэйэлэ турар сыанатын харчынан аарыллыбыт көрүнэ. Бородууксуйа себестоимоҺа—социалистическай предприятиелар производственнай-хаҺаайыстыбаннай үлэлэрин түмэн көрдөрөр дьоҺуннаах мээрэйдээччи. Кини ороскуот элементэринэн (үлэ сметата) итиннэ ороскуоттар калькуляционнай ыстатыйаларынан быланнанар уонна учуоттанар. Себестоимость онгорон таҺаарыыны уонна ол онгоҺуллубут бородууксуйаны атыылааһыны кытта сибээстээх предприятие барыы ороскуоттарын хабар.

Бородууксуйа себестоимоҺын үтүмэлэхтик наматыны общественнай үлэҕэ кэмчилээбин бинир дьоҺуннаах көрдөрөччүтүнэн социалистическай производствоны кэнэтин эрдэтүнэн, оптовай уонна розничнай сыаналары былаанналаахтык наматыны, үлэҺиттэр дохуоттарын үрдэтии дьиҥнээх базатынан буолар.

СҮРҮН ФОНДАЛАР— производственнай фондаларга—социалистическай предприятиелар үлэҕэ туттар орудиелара уонна средстэолара, атынык эттэхха, производствоны үөрүн кэмнэ хааччыйар бэйэлэ турар сыанатын туус-туспа өлүүлэриэн саҥа бородуукталарга көҺөрөн иҺар итиннэ үлэ хаамыытын кэмигэр бэйэтин натуральнай-вещественнэй көрүнүн уталыппат производство средстэоларын сорудоо. Сүрүн производственнай фоннарга производственнай дьиэлэр уонна тутуулар, салгыы биирдээхтэн оҥоҺуктар, силовой уонна рабочай машиналар итиннэ оборудование, транспорт средстэолара, трубопроводтар, суоллаары тууулар, олордуу тыалар уонна сиргэ киллэриллибит балай-суол бары көрүнэрэ итиннэ туҺанарга соотоох тыалар үлэҺит уонна бородууктаны биирдэхтэн сүөҺүлэр киирэллэр. Маны таҥа фоннарга 50 солкуобайтан үөһэ сыаналаах уонна бөҕө сыалтан ордук сылдьыспалыыр дьоҥуордаах инвентардар, инструменнар киирэллэр. Сүрүн фондалар ордук активнай сорудэлорунан үлэлиир машиналар уонна оборудование буолаллар, кинилэр ахсаннарыттан итиннэ хаачыстыбаларыттан общественнай үлэ оҥорумтуота быһаччы тутулуктаах.

БАРЫС (ПРИБЫЛЬ)—социалистическай хаҺаайыстыбаҕа кини общество ыраас дохуотун көрдөрөр, ол дохуот материальнай производство үлэҺиттэрин эбии үлэлэриэн үөскэтиллэр. Барсы учуоттаабакка эрэ, предприятие хаҺаайыстыбата ханнык таҺымнаарын уонна кини норуот уопсай фонугар ханнык кылаатын киллэрэрин быһаарар кыаллыбат. Атыыланар бородууксуйа толору дьиҥнээх себестоимоҺа былаанланнаммыттаарар намыһах буоллаҕына, оччоҕо предприятие былаана таҺынан барыһы ылар.

ПРОИЗВОДСТВЕННАЯ ФОННАР—үлэ процесыын олохха киллэриигэ социалистическай предприятиелар дьаһалларыгар киирэр производство средстэолара. Производственнай фоннар сүрүн уонна эргийэр фоннартан туралларр.

Капитал баҺылыыр дойдуларыгар

Японияҕа олохсуйан олорор АХШ сэбиленнилээх күүстэриэр американскай саллааттар байыаннайы утарар хамаанда улам кэнсэн иҺэр. Ивакуниҕа, Иокосукаҕа уонна Итадзукаҕа баар байыаннай базаларга Пентагон Вьетнамҕа ыытар авантюратын утары охсуһар саллааттар тэриллэлэрэ үлэлиллэр. Ити тэриллэ уонна Японии эйэ диэки охсуһаччыларын агитационнай үлэлэрин түмүгэр саллааттар армиятын күрэҺиннэрэ биллэрдик эбэлээтэ.

СНИМОККА: Ивакуни базатыгар байыаннайы утарар агитацияны ыытыыларын иҥин байыаннай полиция американскай саллааты тутан илдьэрин кэрэбут.

«Асахи графу» диэн Япония сурунаалыттан снимок.

ССТА фотохрониката.

АХШ. Негр иҺилиэннэрэ расовай атаҕастаҺыны бырачыастааһыныгар быыстар суоч-соготох эпизоттэриэн политическай түүрэйдээҺиннэр буолаллар.

СНИМОККА: тиистэригэр диэри сэбиллэннит полицейскайдар Новай Орлеан олохтоохторун демонстрацияларын үрэйэр. Кинилэр «Хара пантералары» эйэн долгуйаллар.

«Нью-Йорк дейли ньюс» хаҺыаттан снимок.

ССТА фотохрониката.

Букварь бырааҺыннныыга

Соторутааҕыта Хайахсыт аҥыс кыдаастаах оскуолатыгар бинир умнуллубат күн ааста. Начальнай кылаастар үөрэнэр корпустарыгар киирэри кытары сир симэҕинни симэммит үгүс үөрэнээччилэр бэркэ үөрэн-кэтэн сылдьаллара, кинэг кылаастан музыка дорҕоона кутуллар. Ол маанна киирбит хас биирдии киҺини бэйэтигэр тардар. Төрөппүттэр, учууталлар, бириигэдэ, иҺилиэк Советтан салайаччылара муҺуннулар.

Сүүрбэттэн тахса оҕо үөрэнэр первай кылааска үөрэнээччилэр үлэлэрин быыстапкаҕа тэриллибит. Быыстапкаҕа араас оҥоҺуктары таҥа, уруҺуйдуйдуна уонна үөрэх оройуоннаах салаатын тексиэнэ оҥоҺуллубут хонгуруолунай диктаннар көрдөрүллүллэр. Диктаны 28 үөрэнээччи суруйбутуттан 11 оҕо «5» сыанаҕа, оттон 10 оҕо «4» сыанаҕа толорторобуттар.

Эмискэ чуораан чугдаарда түстэ. Ыалдьыттар бары первай кылаас диэн суруктаах хосхо киирэн олороллор. Сорохтор кылааска кыайан баппакка көрүдүөргэ турдулар. Первай кылаастарга буукубаттан суругу таҺаарбыт, бастакы үөрэхбилии көрөтин биллэрбит аан маҥнайгы букварь бүтэрбит кэрэ кэмнэрэ, күнү күннэрэ бүтүн үүммүт эбит. Кинилэргэ —улахан бырааҺыннныы.

БырааҺыннныыны ороҥ кэтэҕуллуулаах киирэн тылынан учууталлара Мария Семеновна аҺар. Кини оҕолорго уонна ыалдьыттарга киҺиэхэ тиийиэ, боростуой тылынан букварь суолтатын, билии-көрүү, үөрэнии киҺи-айыахха туох биэрэрин, биҺиги дойдубутугар бухгуччуллаах орто үөрэхтээҺин дьиэлэр уонна тутуулар, салгыы биирдээхтэн оҥоҺуктар, силовой уонна рабочай машиналар итиннэ оборудование, транспорт средстэолара, трубопроводтар, суоллаары тууулар, олордуу тыалар уонна сиргэ киллэриллибит балай-суол бары көрүнэрэ итиннэ туҺанарга соотоох тыалар үлэҺит уонна бородууктаны биирдэхтэн сүөҺүлэр киирэллэр. Маны таҥа фоннарга 50 солкуобайтан үөһэ сыаналаах уонна бөҕө сыалтан ордук сылдьыспалыыр дьоҥуордаах инвентардар, инструменнар киирэллэр. Сүрүн фондалар ордук активнай сорудэлорунан үлэлиир машиналар уонна оборудование буолаллар, кинилэр ахсаннарыттан итиннэ хаачыстыбаларыттан общественнай үлэ оҥорумтуота быһаччы тутулуктаах.

БАРЫС (ПРИБЫЛЬ)—социалистическай хаҺаайыстыбаҕа кини общество ыраас дохуотун көрдөрөр, ол дохуот материальнай производство үлэҺиттэрин эбии үлэлэриэн үөскэтиллэр. Барсы учуоттаабакка эрэ, предприятие хаҺаайыстыбата ханнык таҺымнаарын уонна кини норуот уопсай фонугар ханнык кылаатын киллэрэрин быһаарар кыаллыбат. Атыыланар бородууксуйа толору дьиҥнээх себестоимоҺа былаанланнаммыттаарар намыһах буоллаҕына, оччоҕо предприятие былаана таҺынан барыһы ылар.

ПРОИЗВОДСТВЕННАЯ ФОННАР—үлэ процесыын олохха киллэриигэ социалистическай предприятиелар дьаһалларыгар киирэр производство средстэолара. Производственнай фоннар сүрүн уонна эргийэр фоннартан туралларр.

ыллаан дуораттылар. Ырма дуораана бүтэ иликтэ, «Букварь» («Букварь» тас уруҺуйун түөҺүгэр киллэрэн сэттис кылаас пионерката Клара Бродникова) киирэн үөрэнээччилэри, ыалдьыттары кытта дорообоолоҺор. Ити кэннэ үөрэнээччилэр «Букварь» диэн хоҺоону бука барыы туран эрэ ааҕаллар. Онуоха «Букварь» махтанан тоҥхолдьуйда. Ол кэннэ кини остуолга биирдии этиллэх кыраабыт лиис кумаарылары, экзамен билиэтин курдук остуолга тэлгэпгитин, хас биирдии үөрэнээччи ыллан уочаратынан добдуччу, олус бэркэ аахтылар. Түргэнник уонна дорҕоонноохтук лабыыта Еля Аржакова, Дима Иванов, Аҥюта, Дуня Кондратьевалар, Нюта Каженкина, Маня Назарова уонна Ганя Петров бастакы хайдалы ылаллар. «Букварь» аны туран таабырын таайтарда. Ол таабырынарын кырачаанар тулуппатылар. Ити кэннэ араас этиллэртэн оҥоҺуллубут викториналар бошпуруостарыгар эпиэттээҺиннэ да первэйдэр тулуппатылар. «Букварь» ол аайы арахпакка ораас боппуруостары өссө дириҥэтэн, кытаатыннаран биэрэн иста. Чэ, билигин миэхэ М. К. Аммосов туҺунан ким кэпсиэй?—диэрин кытта Еля Аржакова туран туу биэрии кэпсээн биэрэр. Оку атын үөрэнээччилэр М. К. Аммосов туҺунан хоҺоону ааҕан ситэрэн биэрэллэр. Ити кэннэ Ойуунускай туҺунан кэпсээни, хоҺоону ааҕаллар. Тиэ эр «Букварь» буукуба дорҕоонтон туох уратыларын ыйыталаата, хас да ырыалары иҺиттэ. Ол кэннэ оҕолор кинини—«Буквары» үчүгэйдик билбиттэрин, баҺылаабыттарын иҥин махтаан, баҺыыбалаах баран, бырааҺаайдаах тахсан барда.

Онуоха хардары «Төрөөбүт сахабыт» (пионерка Потапова) киирэр. Кини оҕолор тас ойуутун көрөөт тута биллилэр. Оттон ис хоҺоонун аны мантан саас билиэхтэрэ диэн бу бырааҺыннныыкка сылдьыбыт хас биирдии киҺи чахчы иҥэйдэ.

Ити курдук первай кылаастарга хаҺан да умнуллубат кэрэ бырааҺыннныык кэлэн аастта. Букварь бырааҺыннныыны атаарыыга первай кылаастары эҥэрдэлээн тыл этиллэр: оскуола завуча И. В. Колесов, олохтоох иҺилиэк Советтыттан Б. И. Иванов, оскуолатаары пионерскай дружинаттан Таня Маркова, октябренок Оля Лукина. Кинилэр бары первэйдэр ситиҺиилэриттэн астыммыттарын бэлиитэн туран, кинилэ билиини-көрүүнү өссө баҺылылларыгар үтүө баҕарыыларын тириэртилэр.

БИҺИГИ КОРР.

Кинилэр бастакы суруктара

УЧУУТАЛЛАР ХАМААНДАЛАРА БАСТААТА

Мыҥдаҕаайы. Ленин аатынан колхоз Амматаары учаастагын колхозтаахтарын, олохтоох орто оскуола учууталларын уонна үрдүкү кылаастар үөрэнээччилэрин иккиардыгар спорт биэс көрүнэр табаарыстыы көрсүҺүү ыытылынна.

Онно учууталлар волейбол га, баскетболга уонна дуобакка күүстэах хамаандалары туруораннар бастаатылар. Колхоз учаастагын спорт-сменнара саахымакка уонна остуол теннисигэр кыайыылы сурунналар.

Түмүккэ эйбах очкону ылан учууталлар хамаандалара кыайыылаарыны таҕыста. Кинилэ коо сылдьар кубок бэриллиэ уонна бириэмийэ туттарылынна. Иккиэн колхозтаахтар хамаандалара таҕыста.

Е. ХАРИТОНОВ.

Үчүгэй концерты көрдүбүт

Тохсунньу 24 күнүгэр Эрилик Эристиин аатынан колхоз Хайахсыттаары бириигэдэтин олохтоохторуттан ыаллыы Мэҥэ-Хаҥалыс оройуонун Олочой учаастагын агитбригадата кэлэн концерт көрдөрдө.

И. Захаров толорбут «Уоттаах түүлгэ Якутскайа» диэн солота, М. Яковлева индийскэй үөкүүтэ уонна акробатическай этюдтара, Иван уонна Татьяна Захаровтар толорбут «Суола кыыла» диэн дуэттара көрөөччүлэр бөҕө-рабиллэрин ылла.

Олохтоохтар ыалдьыттарга истиҥник махтаныллар.

Т. СОФРОНОВ.

Редактор Н. П. СИДОРОВ.

БИҺИГИ АДЫРЫСПЫТ: Чурапчы сэлиэнньэтэ, Карл Маркс уулусса 12 №-рэ.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОННАРА: редактор—0—89, тыа хаҺаайыстыбатын уонна культура, олох-дьаһах отделлара—0—90. уопсай отдел—0—91. типография—0—95.

Редакцияҕа ыытар суруннаа адырыһы, араспаанньаны, аты-аҕа атын талыыны суруллуоктаах.